

PITANJA I ODGOVORI: VAKCINE PROTIV COVID - 19

Distribucija i efekat na pandemiju

Koje su vrste vakcina protiv COVID - 19 trenutno u razvoju? Kako djeluju?

Naučnici u svijetu razvili su veći broj vakcina protiv COVID - 19. Svaka vakcina napravljena je tako da imunološki sistem čovjeka uči da na neškodljiv način prepozna i blokira virus koji izaziva COVID-19.

Trenutno govorimo o sljedećim vrstama vakcina:

- vakcine sa inaktiviranim ili oslabljenim virusom, kod kojih se koristi oblik virusa koji je inaktiviran ili oslabljen tako da ne može izazvati bolest, ali izaziva imunološku reakciju,
- vakcine na bazi proteina, kod kojih se koriste neškodljivi dijelovi proteina ili proteinski omotači koji imitiraju virus COVID - 19 i na neškodljiv način izaziva imunološka reakcija,
- vektorske vakcine, kod kojih se koristi virus koji je izmijenjen genetičkim inženjeringom tako da ne može izazvati bolesti, ali proizvodi proteine koronavirusa da bi se na neškodljiv način izazvao imunološka reakcija,
- RNK i DNK vakcine, vrhunska tehnologija kod koje se koristi genetički proizvedena RNK ili DNK za izgradnju proteina, koji onda izaziva imunološku reakciju.

Kako će vakcine stići do svih kojima su potrebne?

Nakon detaljne analize podataka, vakcine moraju proći kroz regulatorni proces. Zatim, treba riješiti pitanje kako će stići do svih kojima su potrebne. Sve zemlje u svijetu su pripremile planove za program imunizacije ljudi kojima je ova vakcina najpotrebnija. Važno je istaknuti da će količine vakcina biti ograničene, barem u početku. Dakle, neće odmah svi moći vakcinu dobiti odjednom. Utvrđene su prioritetne grupe, koje će prvo biti vakcinisane. To su zdravstveni radnici koji su u visokom ili veoma visokom riziku od COVID - 19. Zatim, osobe starije životne dobi, kod kojih je rizik od teškog oblika bolesti ili smrtnog ishoda najviši. Nakon njih, to su osobe sa već prisutnim stanjima zbog kojih se nalaze u riziku od teškog oblika bolesti ili smrtnog ishoda. To su prve tri kategorije koje preporučujemo.

Kada će vakcine protiv COVID - 19 biti spremne za distribuciju?

Prije primjene vakcine protiv COVID - 19:

- vakcina mora biti dokazano sigurna i djelotvorna u velikim kliničkim ispitivanjima (faza III). Nekoliko vakcina je već u upotrebi, a dodatno kandidati u kliničkim ispitivanjima imaju obećavajuće preliminarne rezultate.
- Da bi SZO razmotrila prekvalifikaciju neke vakcine, potrebno je dostaviti niz nezavisnih recenzija dokaza efikasnosti i sigurnosti, uključujući regulatorni pregled i odobrenje u zemlji u kojoj se vakcina proizvodi. U određenom dijelu ovog procesa učestvuje i Globalni savjetodavni odbor za sigurnost vakcine. Eksterni panel stručnjaka koji saziva SZO, koji se zove Strateška savjetodavna grupa stručnjaka za imunizaciju (SAGE), analizira rezultate kliničkih ispitivanja, kao i dokaze o bolesti, pogođenim starosnim grupama, faktorima rizika od obolijevanja i druge podatke. Panel, zatim, preporučuje da li i kako primjenjivati vakcinu.
- U svakoj zemlji, zvanični organi odlučuju da li odobriti vakcinu za primjenu u skladu sa regulatornom procedurom u zemlji i pripremaju politike o načinu primjene vakcine.

- Vakcine moraju biti proizvedene u velikim količinama, što je ogroman izazov bez presedana, a uporedo se mora nastaviti sa proizvodnjom svih drugih značajnih spasonosnih vakcina koje su već u primjeni.
- Kao posljednji korak, sve odobrene vakcine moraju biti distribuirane u složenom logističkom procesu uz rigorozno upravljanje pošiljkama i kontrolom temperature.

Koji rizici postoje u distribuciji vakcine protiv COVID - 19?

Svaka zemlja ima svoj program imunizacije, koji će biti osnov za sve postupke potrebne za distribuciju vakcine protiv COVID - 19 u zemlji. Međutim, zbog prirode ove vakcine, svaka zemlja će se naći pred određenim izazovima, kao što je oprema za hladni lanac. Za neke vakcine potrebne je posebna oprema, pošto se čuvaju na veoma niskim temperaturama, dok se druge čuvaju na hladnom ili standardno niskim temperaturama. Drugo, ovdje se radi o vakcini za odrasle. Većina zemlja nema iskustva sa takvim programom imunizacije. Provođenje programa imunizacije protiv COVID - 19 biće izazov, i na njemu će raditi ustanove i osoblje sa iskustvom i znanjem. Treće, ne treba dozvoliti da vakcina stoji u frižideru neiskorištena. Tu su apsolutno potrebni angažovanje zajednice, individualno povjerenje, spremnost i razumijevanje prednosti i sigurnosti vakcina.

Da li vakcine protiv COVID – 19 obezbjeđuju dugotrajnu zaštitu?

Još uvijek je suviše rano reći da li vakcine protiv COVID - 19 osiguravaju dugotrajnu zaštitu. Odgovor na ovo pitanje zahtijeva dalje istraživanje. Međutim, podaci ohrabruju, pošto ukazuju na to da većina osoba koje se oporave od COVID - 19 imaju imunološku reakciju koja osigurava zaštitu od ponovne infekcije barem neko vrijeme - iako se još uvijek ispituje kolika ta zaštita i koliko traje.

Za većinu vakcina protiv COVID - 19 koje su u fazi testiranja ili koja su se počela koristiti, predviđen je režim sa dvije doze.

Koliko je vremena potrebno da vakcine protiv COVID - 19 zaustave pandemiju?

Efekat vakcina protiv COVID - 19 na pandemiju zavisice od nekoliko faktora. To su, na primjer: djelotvornost vakcine, brzina odobravanja, proizvodnje i isporuke, te broj ljudi koji će se vakcinisati. Većina naučnika očekuje da, kao što je slučaj sa većinom drugih vakcina, da ni vakcine protiv COVID - 19 neće biti 100% djelotvorne. Zaštiti najranjiviju populaciju, što znači smanjiti broj hospitalizacija i smrtnost, primarni je cilj.

Da li će se i nakon primjene uspješne vakcinacije biti potrebno pridržavati mjera predostrožnosti?

Kada vakcinacija počne, u početku neće biti dovoljno vakcina da se odjednom vakcinišu svi. Drugo, mi, u stvari, još uvijek ne znamo koliko će trajati zaštita od virusa. Rezultati studija o zaštiti od virusa zaista pokazuju dobre rezultate. Međutim, s obzirom na situaciju, bilo je moguće pratiti ljude nakon imunizacije samo tokom nekoliko mjeseci. Zaista je potrebno da vidimo da li ove vakcine pružaju zaštitu tokom nekoliko mjeseci ili, potencijalno, godina. Dakle, i zbog pitanja opskrbe i pitanja trajanja zaštite, te zato što će biti potrebno vrijeme da se vakcinišu svi koji trebaju da se vakcinišu, ne treba očekivati da ćemo moći tek tako da ukinemo sve intervencije, odnosno mjere kojima sada štitimo sebe, svoju obitelj i zajednicu od COVID - 19.